

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS
2005 m. liepos 7 d. *

Byloje C-147/03

dėl 2003 m. kovo 31 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo,

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama W. Bogensberger ir D. Martin,
nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

palaiikoma

Suomijos Respublikos, atstovaujamos A. Guimaraes-Purokoski ir T. Pynnä,
nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

įstojusios į bylą šalies,

* Proceso kalba: vokiečių.

prieš

Austrijos Respubliką, atstovaujamą H. Dossi, E. Riedl ir patarėjų C. Ruhs ir H. Kasparovsky, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro penktosios kolegijos pirmininkė, einanti antrosios kolegijos pirmininkės pareigas R. Silva de Lapuerta, teisėjai C. Gulmann, J. Makarczyk (pranešėjas), P. Kūris ir J. Klučka,

generalinis advokatas F. G. Jacobs,
posėdžio sekretorė M.-F. Contet, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2004 m. lapkričio 25 d. posėdžiui,

susipažinęs su 2005 m. sausio 20 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Europos Bendrijų Komisija Teisingumo Teismo prašo pripažinti, kad nepriėmusi būtinų priemonių užtikrinti, jog kitose valstybėse narėse vidurinio mokslo diplomus įgiję asmenys galėtų stoti į jos aukštąsias mokyklas ir universitetus tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir asmenys, vidurinio mokslo diplomus įgiję Austrijoje, Austrijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 12, 149 ir 150 straipsnius.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

- 2 EB 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Siekiant 2 straipsnyje iškeltų tikslų, kaip numatyta šioje Sutartyje ir laikantis joje nustatytų terminų, Bendrijos veiklos sritys yra šios:

<...>

q) įnašas siekiant švietimo bei profesinio mokymo ir valstybių narių kultūrą klestėjimo.“

3 EB 12 straipsnio pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Šios Sutarties taikymo srityje, nepažeidžiant joje esančių specialių nuostatų, draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.“

4 Pagal EB 149 straipsnį:

„1. Bendrija prie geros kokybės švietimo plėtojimo prisideda skatindama valstybių narių bendradarbiavimą ir prireikus paremdama bei papildydama jų veiksmus, kartu visiškai pripažindama valstybių narių atsakomybę už mokymo turinį ir švietimo sistemų organizavimą ir gerbdama jų kultūrą bei kalbą įvairovę.

2. Bendrija savo veiksmais siekia:

<...>

- skatinti studentų ir dėstytojų judėjimą, *inter alia*, skatinant akademinį diplomų ir studijų trukmės pripažinimą,

<...>

3. Bendrija ir valstybės narės skatina bendradarbiavimą švietimo srityje su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis, ypač su Europos Taryba.

<...>“

5 Galiausiai pagal EB 150 straipsnį:

„1. Bendrija įgyvendina profesinio mokymo politiką, kuri remia ir papildo valstybių narių veiksmus, kartu pripažindama visišką valstybių narių atsakomybę už profesinio mokymo turinį ir organizavimą.

2. Bendrija savo veiksmais siekia:

<...>

- palengvinti profesinio mokymo prieinamumą ir skatinti instruktorių ir apmokamų asmenų, ypač jaunimo, judėjimą <...>“

Nacionalinės teisės aktai

- 6 Universitetinių studijų įstatymo (*Universitäts-Studiengesetz*, toliau – UniStG) 36 straipsnyje „Specialus diplomatas, suteikiantis teisę stoti į universitetą“ (*Besondere Universitätsreife*) nustatyta:

- „1. Stojančiajam reikia ne tik pateikti vidurinio mokslo diplomą, bet ir įrodyti, kad jis atitinka specialias priėmimo sąlygas studijuoti atitinkamas universitetinių studijų programas, t. y., be kita ko, turi teisę būti tiesiogiai priimtas į studijas valstybėje narėje, kurioje išduotas diplomatas, patvirtinantis teisę stoti į universitetines studijas bendrąja tvarka.
2. Austrijoje išduotų vidurinio mokslo diplomų atveju, kad būtų priimtas į universitetą, stojantysis, be vidurinio mokslo baigimo egzaminų, turi išlaikyti papildomus egzaminus, numatytus potvarkyje dėl stojimo į universitetą (*Universitätsberechtungsverordnung*).
3. Jei studijų programos, kurią norima studijuoti Austrijoje, nėra valstybėje, kurioje išduotas diplomatas, specialios stojimo sąlygos studijuoti šią programą turi būti patenkintos vadovaujantis studijų programa, kuri yra diplomą išdavusioje valstybėje ir kuri turinio atžvilgiu artimiausia tai studijų programai, kurią norima studijuoti Austrijoje.

4. Federalinis ministras potvarkiu turi teisę nustatyti asmenų grupes, kurių vidurinio mokslo baigimo diplomas, nustatant, ar jis yra specialus diplomas, suteikiantis teisę stoti į universitetą, laikomas išduotu Austrijoje, atsižvelgiant į šių asmenų artimus asmeninius ryšius su Austrija arba į šių asmenų veiklą Austrijos Respublikos naudai.

5. Remdamasis dokumentu, pateiktu patvirtinant vidurinio mokslo diplomą, rektorius turi įvertinti, ar tai yra teisę stoti į pasirinktas universitetines studijas suteikiantis specialusis diplomas.“

Ikiteisminė procedūra

- 7 1999 m. lapkričio 9 d. Komisija įteikė Austrijos Respublikai oficialų pranešimą, kuriame ji UniStG 36 straipsnį pripažino prieštaraujančiu EB 12, 149 ir 150 straipsniams. Ji pasiūlė Austrijai per du mėnesius pateikti savo pastabas.

- 8 2000 m. sausio 3 d. Austrijos Respublika atsakė į šį oficialų pranešimą.

- 9 2000 m. sausio 29 d. Komisija pateikė Austrijos valdžios institucijoms papildomą oficialų pranešimą, į kurį pastarosios atsakė 2001 m. balandžio 3 d. laišku.

- 10 Kadangi Austrijos Respublikos pateikti atsakymai Komisijos nepatenkino, 2002 m. sausio 17 d. ji išsiuntė pastarajai pagrįstą nuomonę, nurodydama per du mėnesius nuo jos gavimo imtis būtinų priemonių, kad kitose valstybėse narėse vidurinio mokslo diplomus įgiję asmenys galėtų stoti į Austrijos aukštąsias mokyklas ar universitetus tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir Austrijoje vidurinio mokslo diplomus įgiję asmenys.

- 11 Komisija nepripažino Austrijos vyriausybės 2002 m. kovo 22 d. atsakymo patenkinamu ir pareiškė šį ieškinį.

- 12 2003 m. rugsėjo 17 d. Nutartimi Teisingumo Teismo pirmininkas patenkino Suomijos Respublikos prašymą įstoti į bylą palaikyti Komisijos reikalavimus.

Dėl prašymo atnaujinti žodinę proceso dalį

- 13 2005 m. vasario 8 d. prašymu, kurį Teisingumo Teismo kanceliarija gavo 2005 m. vasario 15 d., Austrijos Respublika paprašė atnaujinti žodinę proceso dalį. Savo prašymą ji grindžia žiniasklaidoje ir vėliau posėdyje paskelbta informacija. Pagal šią informaciją penkios Vokietijos žemės nuo 2005–2006 m. žiemos numato įvesti 500 eurų stojimo mokesťį. Šių stojimo mokesčių įvedimas pakenktų Austrijos aukštojo mokslo prieinamumo reglamentavimui.

- 14 Be to, žodinės proceso dalies atnaujinimas leistų Austrijos Respublikai pareikšti pastabas dėl generalinio advokato išvadų.
- 15 Šiuo klausimu pakanka priminti, kad Teisingumo Teismo statutą ir procedūros reglamentas nenumato šalims galimybės pateikti atsiliepimus į generalinio advokato išvadą (žr., be kita ko, 2000 m. vasario 4 d. Nutarties *Emesa Sugar*, C-17/98, Rink. p. I-665, 2 punktą).
- 16 Dėl kito Austrijos Respublikos iškelta argumentu atnaujinti žodinę proceso dalį primintina, kad pagal Procedūros reglamento 61 straipsnį Teisingumo Teismas savo iniciatyva, generaliniam advokatui pasiūlius ar šalių prašymu gali priimti nutartį dėl žodinės proceso dalies atnaujinimo, jeigu jis mano, kad žodinė proceso dalis nebuvo pakankamai paaiškinta arba kad byla turi būti sprendžiama remiantis šalių neapartu argumentu (žr., be kita ko, 2003 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Schilling ir Fleck-Schilling*, C-209/01, Rink. p. I-13389, 19 punktą ir 2004 m. birželio 17 d. Sprendimo *Recheio – Cash & Carry SA*, C-30/02, Rink. p. I-6051, 12 punktą).
- 17 Kadangi nė vieno iš šių dviejų atvejų nėra šioje byloje, Teisingumo Teismas mano, kad nėra reikalo atnaujinti žodinės proceso dalies.

Dėl priimtinumų

Šalių argumentai

- 18 Austrijos Respublika tvirtina, kad ieškinyi nepriimtinas, nes jame Komisija nurodė kitokį ginčo dalyką, palyginti su ikiteisminės procedūros dalyku. Pavyzdžiui,

ieškinyje Komisija teigia, kad procedūra nesusijusi su Austrijos valdžios institucijų akademinio vidurinio mokslo diplomų pripažinimu, nors pagrįstoje nuomonėje procedūros dalyką ji apibrėžė kaip „Austrijos teisės aktų, reglamentuojančių akademinį kitose valstybėse narėse įgytų diplomų pripažinimą ir juos įgijusių asmenų priėmimą į aukštąsias mokyklas, atitiktį Bendrijos teisei“.

19 Austrijos Respublika subsidiariai tvirtina, kad ieškinio pagrindas dėl Austrijos valdžios institucijų teisėkūros galių pagal UniStG 36 straipsnio 4 dalį yra nepriimtinas, nes motyvus šiuo klausimu pirmą kartą Komisija pateikė tik ieškinyje.

20 Atsakydama Komisija teigia, kad teismo proceso ir ikiteisminės procedūros prieš Austrijos Respubliką dalykas išliko identiškas. Komisija būtent nurodo, kad Austrijos Respublikai išsiųstame papildomame oficialiame pranešime ji nurodė, jog procedūros dalykas yra Austrijos teisės aktų suderinamumas su EB sutartimi tik tiek, kiek tai susiję su kitose valstybėse narėse vidurinio mokslo baigimo diplomus įgijusių asmenų priėmimu į aukštąsias mokyklas, ir nesusijęs su akademinio diplomų pripažinimu.

21 Komisija teigia, kad UniStG 36 straipsnio 4 dalies atveju ji nesiekė nurodyti naujo kaltinimo. Ji tik siekė atkreipti Teisingumo Teismo dėmesį į faktinę aplinkybę, kad ši nuostata, kuria netiesiogiai diskriminuojami kitų valstybių narių piliečiai, pakeitė panašią nuostatą, tiesiogiai diskriminuojančią dėl pilietybės. Todėl Komisija ne pateikė naują kaltinimą, o pailiustravo faktą, kad net jeigu ji priimtų Austrijos Respublikos argumentą, jog UniStG 36 straipsnis nesukūrė tiesioginės diskriminacijos, ši nuostata vis dėlto liktų paslėpta diskriminacija.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 22 Iš nusistovėjusios Teisingumo Teismo praktikos matyti, kad ikiteisminės procedūros paskirtis yra suteikti atitinkamai valstybei narei galimybę, pirma, įvykdyti iš Bendrijos teisės kylančius įsipareigojimus ir, antra, tinkamai apsiginti nuo Komisijos pareikštų kaltinimų (žr., be kita ko, 2001 m. gegužės 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Nyderlandus*, C-152/98, Rink. p. I-3463, 23 punktą; 2002 m. sausio 15 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-439/99, Rink. p. I-305, 10 punktą ir 2003 m. lapkričio 27 d. *Komisija prieš Suomiją*, C-185/00, Rink. p. I-14189, 79 punktą).
- 23 Iš to darytina išvada, kad atitinkamai valstybei narei Komisijos išsiųstas oficialus pranešimas, o vėliau ir jos priimta pagrįsta nuomonė apibrėžia ginčo dalyką, todėl jis negali būti vėliau išplėstas. Tad pagrįsta nuomonė ir ieškinys turi būti pagrįsti tapačiais kaltinimais (žr., be kita ko, 1998 m. rugsėjo 29 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-191/95, Rink. p. I-5449, 55 punktą; 2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-139/00, Rink. p. I-6407, 18 punktą ir minėto sprendimo *Komisija prieš Suomiją* 80 punktą).
- 24 Tačiau šis reikalavimas negali reikšti, kad kiekvienu atveju oficialiame pranešime nurodyti kaltinimai, pagrįstos nuomonės rezoliucinė dalis ir ieškinio reikalavimai privalo visiškai sutapti, jeigu pagrįstoje nuomonėje apibrėžtas ginčo dalykas nėra išplėstas arba pakeistas (žr., be kita ko, minėtų sprendimų *Komisija prieš Vokietiją* 56 punktą; *Komisija prieš Ispaniją* 19 punktą ir *Komisija prieš Suomiją* 81 punktą).
- 25 Konstatuotina, kad šiuo atveju Komisija nepakeitė ginčo dalyko teisminio nagrinėjimo etape, palyginti su ikiteisminio nagrinėjimo etapu. Iš tikrųjų ieškinyje

Komisija nurodė kaltinimus ir pagrindus, identiškus tiems, kurie buvo nurodyti dviejuose oficialiuose pranešimuose ir pagrįstoje nuomonėje. Taigi Austrijos Respublika buvo tinkamai informuota apie Komisijos nurodytą Bendrijos teisės pažeidimo pobūdį, būtent apie nagrinėjamos nacionalinės teisės akto nuostatos, susijusios su kitose valstybėse narėse vidurinio mokslo diplomus įgijusiųjų studentų priėmimu į Austrijos aukštąsias mokyklas ir universitetus, netiesioginį diskriminacinį pobūdį.

- 26 Su UniStG 36 straipsnio 4 dalimi susijusio kaltinimo atveju Komisija aiškiai nurodė, kad šią nuostatą Komisija paminėjo tik siekdama pailiustruoti faktą, jog ši dalis pakeitė panašią tiesiogiai diskriminuojančią nuostatą. Todėl tai nėra naujas kaltinimas.
- 27 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad ieškinyje Komisija nepakeitė ir neišplėtė ginčo dalyko ir kad ieškinys yra priimtinas.

Dėl esmės

Dėl Bendrijos teisės taikymo srities

Šalių argumentai

- 28 Komisija mano, kad UniStG 36 straipsnio diskriminuojantis pobūdis pasireiškia tik dėl priėmimo į Austrijos aukštąsias mokyklas ir universitetus sąlygų, o šis aspektas, jos nuomone, priklauso Sutarties materialiajai taikymo sričiai.

- 29 Suomijos Respublika, kaip ir Komisija, taip pat mano, kad ieškinyms pareikštas dėl kitose valstybėse narėse diplomus įgijusių asmenų priėmimo į Austrijos aukštąsias mokyklas sąlygų ir nesusijęs su klausimu dėl akademinio diplomų pripažinimo.
- 30 Austrijos Respublika teigia, kad UniStG 36 straipsnis reguliuoja vidurinio mokslo baigimo diplomų pripažinimą tinkamais priimti į Austrijos universitetus. Ji mano, kad akademinis diplomų pripažinimas studijų aukštojoje mokykloje ar kitokio mokymo pradėjimui arba tęsimui nepriklauso Sutarties taikymo sričiai.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 31 Pagal EB 12 straipsnio 1 dalį šios Sutarties taikymo srityje, nepažeidžiant joje esančių specialių nuostatų, draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.
- 32 Kaip Teisingumo Teismas nusprendė 1985 m. vasario 13 d. Sprendimo *Gravier* (293/83, Rink. p. 593) 25 punkte, profesinio mokymo prieinamumo sąlygos patenka į Sutarties taikymo sritį (žr. taip pat 2004 m. liepos 1 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, C-65/03, Rink. p. I-6427, 25 punktą).
- 33 Iš Teisingumo Teismo praktikos taip pat matyti, kad aukštosios ir universitetinės studijos yra profesinis mokymas (žr., be kita ko, 1988 m. vasario 2 d. Sprendimo *Blaizot*, 24/86, Rink. p. 379, 15–20 punktus ir 1988 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, 42/87, Rink. p. 5445, 7 ir 8 punktus).

- 34 Šioje byloje UniStG 36 straipsnis įtvirtina priėmimo į Austrijos aukštąsias mokyklas ir universitetus sąlygas. Šiuo klausimu jis numato, kad kitose valstybėse narėse vidurinio mokslo baigimo diplomus įgiję asmenys, įvykdę bendrąsias priėmimo į aukštąsias mokyklas ar universitetus sąlygas, turi dar įrodyti, kad atitinka specialias diplomų išdavimo valstybėje nustatytas tiesioginio priėmimo į pasirinktas studijas sąlygas.
- 35 Šiomis aplinkybėmis ginčijama nuostata turi būti nagrinėjama atsižvelgiant į Sutartį, būtent į EB 12 straipsnyje įtvirtintą nediskriminacijos dėl pilietybės principą.

Dėl Bendrijos teisės pažeidimu grindžiamo pagrindo

Šalių argumentai

- 36 Komisija teigia, jog tam, kad EB 12 straipsnyje numatyta teisė į vienodą požiūrį neprarastų prasmės, ji turi apimti kitoje valstybėje narėje diplomus įgijusių asmenų, kurių diplomai pripažinti ekvivalentišku, teisę, kad jų atžvilgiu nebūtų taikomos tos sąlygos, kurios netaikomos Austrijoje diplomą įgijusiems moksleiviams, norintiems studijuoti tas pačias programas Austrijos aukštosiose mokyklose ar universitetuose.
- 37 Pagal UniStG 36 straipsnį kitoje valstybėje narėje diplomus įgijusių asmenų priėmimas į tam tikras studijas aukštosiose mokyklose ar universitetuose priklauso nuo sąlygos, kuri netaikoma asmenims, vidurinio mokslo baigimo diplomus įgijusiems Austrijoje.

- 38 Komisija teigia, kad ši sąlyga yra netiesioginė diskriminacija, mat nors kitoje valstybėje narėje įgijusiems diplomą Austrijos piliečiams ši sąlyga taip pat taikoma, ji visų pirma paveikia kitų valstybių narių, o ne Austrijos piliečius.
- 39 Suomijos Respublika, kaip ir Komisija, mano, kad UniStG 36 straipsnio sąlyga, kuri netaikoma Austrijos vidurinio mokslo diplomus įgijusiems asmenims, prieštarauja Bendrijos teisei, būtent EB 12 straipsniui.
- 40 Austrijos Respublika ginčija Komisijos vertinimą, kad priėmimui į aukštąsias mokyklas Austrijoje yra taikoma dviejų etapų procedūra, kurią sudaro, pirma, vidurinio mokslo diplomų pripažinimas lygiavertiškumo pagrindu ir, antra, kitų sąlygų patikrinimas. Priimant į Austrijos universitetus iš tikrųjų atliekamas bendrųjų ir specialiųjų gebėjimų tęsti studijas universitete įvertinimas bei netaikomos kitokios sąlygos, išskyrus akademinę kvalifikacijos, suteikiančios teisę stoti į studijas universitete, pripažinimą.

Teisingumo Teismo vertinimas

- 41 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką vienodo požiūrio principas draudžia ne tik atvirą diskriminaciją dėl pilietybės, bet ir visas paslėptas diskriminacijos formas, kurios taikant kitus kriterijus sukelia tokias pačias pasekmes (žr., be kita ko, 1974 m. vasario 12 d. Sprendimo *Sotgiu*, 152/73, Rink. p. 153, 11 punktą; minėto 2004 m. liepos 1 d. Sprendimo *Komisija prieš Belgiją*, 28 punktą ir 2005 m. kovo 15 d. Sprendimo *Bidar*, C-209/03, Rink. p. I-2119, 51 punktą).

- 42 Šioje byloje nagrinėjamuose nacionalinės teisės aktuose nustatyta, kad studentai, kurie įgijo vidurinio mokslo diplomą kitoje nei Austrijos Respublika valstybėje narėje ir kurie pageidauja studijuoti aukštojoje mokykloje ar universitete pagal konkrečią Austrijos mokymo įstaigos studijų programą, turi ne tik pateikti šį diplomą, bet ir įrodyti, kad atitinka priėmimo į studijas aukštojoje mokykloje ar universitete sąlygas toje valstybėje narėje, kurioje įgijo diplomą, pavyzdžiui, išlaikyti stojimo egzaminą arba pasiekti lygį, pakankamą būti įtrauktam į ribotą priimamų asmenų sąrašą.
- 43 Taip pat panašu, kad UniStG 36 straipsnis įtvirtino ne tik skirtingą požiūrį į studentus, įgijusius vidurinio mokslo diplomą kitoje nei Austrijos Respublika valstybėje narėje, tačiau taip pat skirtingą požiūrį į jos pačios studentus, atsižvelgiant į valstybę narę, kurioje jie įgijo vidurinio mokslo diplomą.
- 44 Sutartyje suteiktos laisvo judėjimo galimybės negalėtų būti visiškai veiksmingos, jeigu asmuo būtų baudžiamas paprasčiausia dėl naudojimosi jomis. Ši išvada yra ypač svarbi švietimo srityje, atsižvelgiant į EB 3 straipsnio 1 dalies q punktą ir EB 149 straipsnio 2 dalies antra įtrauka siekiamus tikslus, t. y. skatinti studentų ir dėstytojų judėjimą (žr. 2002 m. liepos 11 d. Sprendimo *D'Hoop*, C-224/98, Rink. p. I-6191, 30–32 punktus).
- 45 Teisingumo Teismo praktikoje, be to, įtvirtinta, kad Sąjungos pilietybe siekiama suteikti valstybių narių piliečiams fundamentalų statusą, leidžiantį esantiesiems tokioje pačioje situacijoje būti vienodai teisiškai vertinamiems, neatsižvelgiant į jų pilietybę ir nepažeidžiant šiuo klausimu aiškiai nustatytų išimčių (2001 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Grzelczyk*, C-184/99, Rink. p. I-6193, 31 punktą ir minėto sprendimo *D'Hoop* 28 punktą).

- 46 Taigi reikia pripažinti, kad nagrinėjami teisės aktai yra nepalankūs asmenims, įgijusiems vidurinio mokslo diplomus kitoje nei Austrijos Respublika valstybėje narėje, nes jie negali stoti į Austrijos aukštąsias mokyklas tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir lygiavertį Austrijos diplomą įgiję asmenys.
- 47 UniStG 36 straipsnis, nors ir vienodai taikomas visiems studentams, gali paveikti visų pirma kitų valstybių narių, o ne Austrijos piliečius, todėl šia nuostata įtvirtintas skirtingas požiūris yra netiesioginė diskriminacija.
- 48 Todėl šioje byloje nagrinėjamas skirtingas požiūris galėtų būti pateisinamas, tik jeigu jis būtų pagrįstas objektyviais veiksniais, kurie nepriklauso nuo atitinkamų asmenų pilietybės ir kurie yra proporcingi nacionalinės teisės siekiamam teisėtam tikslui (1998 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Bickel ir Franz*, C-274/96, Rink. p. I-7637, 27 punktą ir minėto sprendimo *D’Hoop* 36 punktą).

Dėl diskriminacijos pateisinimo

Šalių argumentai

— Dėl Austrijos aukštojo ir universitetinio mokslo sistemos vientisumo išsaugojimu grindžiamo pateisinimo

- 49 Austrijos Respublika teigia, kad į EB 12 straipsnio taikymo sritį patenkančio skirtingo požiūrio pateisinimas neribojamas viešosios tvarkos, visuomenės saugumo

ir visuomenės sveikatos sumetimais ir kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką netiesioginė diskriminacija dėl pilietybės gali būti pateisinta.

- 50 Austrijos Respublika šiuo klausimu nurodo savo švietimo sistemos vientisumo išsaugojimą. Pagal analogiją remdamasi Teisingumo Teismo praktika ji mano, kad jeigu neatsižvelgtų į kilmės valstybėje suteikiamas teises, daug asmenų, įgijusių diplomus kitose valstybėse narėse, bandytų tęsti studijas Austrijos universitete ar aukštojoje mokykloje, o tokia situacija keltų struktūrinių, su personalu susijusių ir finansinių problemų (žr. 1998 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Kohll*, C-158/96, Rink. p. I-1931, 41 punktą ir 2001 m. liepos 12 d. Sprendimo *Vanbraeckel ir kt.*, C-368/98, Rink. p. I-5363, 47 punktą).
- 51 Komisija teigia, kad iš Teisingumo Teismo praktikos, be kita ko, 1969 m. spalio 15 d. Sprendimo *Ugliola* (15/69, Rink. p. 363) ir 1995 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Svensson ir Gustavsson* (C-484/93, Rink. p. I-3955), matyti, kad diskriminacinė priemonė gali būti pateisinta tik tam tikrais aiškiai Sutartyje numatytais pagrindais, t. y. viešąja tvarka ir visuomenės saugumu bei visuomenės sveikata. Tačiau Austrijos Respublika nenurodė jokio tokio pobūdžio pagrindo.
- 52 Kita vertus, pripažinimas, kad Austrijos teisės aktai gali būti pateisinti kitais nei aiškiai Sutartyje numatytais pagrindais, Komisijos nuomone, panaikintų netiesioginės diskriminacijos sąvokos prasmę, kaip ji apibrėžta minėtame sprendime *Sotgiu* (diskriminacija, kuri pagrįsta tariamai neutraliu kriterijumi, bet faktiškai turi tokias pačias pasekmes kaip ir diskriminacija dėl pilietybės).

53 Be to, Komisija mano, kad bet kuriuo atveju UniStG 36 straipsnis pažeidžia proporcingumo principą.

— Dėl piktnaudžiavimo Bendrijos teise prevencija grindžiamo pateisinimo

54 Austrijos Respublika primena, kad 1979 m. vasario 7 d. Sprendime *Knoors* ir (115/78, Rink. p. 399) ir 1990 m. spalio 3 d. Sprendime *Bouchoucha* (C-61/89, Rink. p. I-3551) Teisingumo Teismas pabrėžė teisėtą valstybės narės interesą imtis priemonių neleisti tam tikriems piliečiams bandyti pasinaudoti Sutarties teikiamomis galimybėmis, neteisėtai išvengiant jų nacionalinės teisės aktų profesinio mokymo srityje taikymo, ir kad Bendrijos teisė neleidžia apeiti nacionalinės teisės aktų profesinio mokymo srityje.

55 Atsakydama Komisija primena, kad 2002 m. lapkričio 21 d. Sprendime *X ir Y* (C-436/00, Rink. p. I-10829) Teisingumo Teismas pripažino, jog kiekvienu konkrečiu atveju piktnaudžiavimas arba sukčiavimas turi būti įvertintas individualiai ir turi būti pagrįstas objektyviais įrodymais, o paprasčiausias naudojimas laisvo judėjimo teise negali būti laikomas piktnaudžiavimu (1999 m. kovo 9 d. Sprendimas *Centros*, C-212/97, Rink. p. I-1459).

— Dėl tarptautinėmis sutartimis grindžiamo pateisinimo

56 Austrijos Respublika mano, kad UniStG 36 straipsnis atitinka jos sudarytas Europos Tarybos konvencijas, t. y. 1953 m. gruodžio 11 d. Europos konvenciją dėl diplomų,

suteikiančių teisę stoti į universitetus, lygiavertiškumo (Europos sutarties serija Nr. 15, toliau – 1953 m. konvencija) ir 1997 m. balandžio 11 d. konvenciją dėl aukštojo mokslo kvalifikacijų pripažinimo Europos regione (Europos sutarties serija Nr. 165, toliau – 1997 m. konvencija).

57 Komisija primena, kad pagal EB 307 straipsnį Sutarties nuostatos neturi paveikti teisių ir pareigų, kylančių iš susitarimų tarp vienos ar keleto valstybių narių ir vienos ar keleto trečiųjų šalių, sudarytų iki valstybės narės įstojimo dienos. Tačiau jei tokie susitarimai yra nesuderinami su Sutartimi, atitinkama valstybė narė ar atitinkamos valstybės narės stengiasi pašalinti egzistuojantį nesuderinamumą.

58 Ji taip pat nurodo nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią EB 307 straipsnis leidžia valstybėms narėms laikytis pareigų, kylančių iš susitarimų, sudarytų su trečiosioms valstybėms iki Sutarties sudarymo, tačiau neleidžia joms remtis pagal tokius susitarimus turimomis teisėmis Bendrijos vidaus santykiuose (1996 m. liepos 2 d. Sprendimo *Komisija prieš Liuksemburgą*, C-473/93, Rink. p. I-3207, 40 punktas).

59 Todėl Komisija mano, kad Austrijos Respublika negali remtis 1953 m. konvencija. 1997 m. konvencija negalima remtis, nes ji buvo sudaryta po Austrijos Respublikos įstojimo.

Teisingumo Teismo vertinimas

— Dėl Austrijos aukštojo ir universitetinio mokslo sistemos vientisumo išsaugojimu grindžiamo pateisinimo

- 60 Primintina, kaip konstatuota šio sprendimo 47 punkte, kad UniStG 36 straipsnis yra netiesiogiai diskriminuojantis, nes jis visų pirma gali paveikti kitų valstybių narių studentus, o ne Austrijos studentus. Be to, iš ginčų Teisingumo Teisme matyti, kad Austrijos teisės aktais ribojamas jos piliečių, įgijusių diplomus kitose valstybėse narėse, priėmimas į šios valstybės universitetus.
- 61 Kaip savo išvados 52 punkte nurodo generalinis advokatas, pernelyg didelė tam tikrų studijų paklausa galėtų būti sprendžiama priimant specialias nediskriminuojančias priemones, pavyzdžiui, stojimo egzamino įvedimas ar minimalus lygio reikalavimas, ir taip būtų laikomasi EB 12 straipsnio reikalavimų.
- 62 Be to, konstatuotina, kad Austrijos Respublikos nurodyta grėsmė kyla ne tik jos aukštojo ar universitetinio mokslo sistemai; ją taip pat buvo patyrusios ir patiria kitos valstybės narės. Iš tokių valstybių narių paminėtina Belgijos Karalystė, kuri buvo įvedusi panašius ribojimus, pripažintus nesuderinamais su Bendrijos teisės reikalavimais (žr. minėtą 2004 m. liepos 1 d. Sprendimą *Komisija prieš Belgiją*).

- 63 Reikėtų papildyti, kad remdamosi nuo pagrindinio laisvo asmenų judėjimo principo nukrypstančiomis nuostatomis nacionalinės valdžios institucijos kiekvienu konkrečiu atveju turi įrodyti, jog jų teisės aktai yra būtini ir proporcingi siekiamam tikslui. Pateisinančios priežastys, kuriomis valstybė narė gali remtis, turi būti papildytos šios valstybės priimtose ribojančios priemonės tinkamumo ir proporcingumo įvertinimu bei konkrečiais įrodymais, pagrindžiančiais jos argumentus (žr. šiuo klausimu 2003 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Lindman*, C-42/02, Rink. p. I-13519, 25 punktą ir 2004 m. kovo 18 d. Sprendimo *Leichtle*, C-8/02, Rink. p. I-2641, 45 punktą).
- 64 Nagrinėjamu atveju posėdyje Austrijos Respublika tik nurodė, kad stojantieji į medicinos studijas galėtų iki penkių kartų viršyti galimų vietų skaičių, o tai pažeistų finansinę Austrijos aukštojo mokslo sistemos pusiausvyrą ir net jos egzistavimą.
- 65 Pabrėžtina, kad Teisingumo Teismui nebuvo pateiktas joks vertinimas dėl kitų studijų ir kad Austrijos Respublika pripažino neturinti kitų duomenų šiuo klausimu. Be to, Austrijos valdžios institucijos pripažino iš esmės prevencinį nagrinėjamos nacionalinės nuostatos pobūdį.
- 66 Todėl reikia pripažinti, kad Austrijos Respublika neįrodė, jog, nesant UniStG 36 straipsnio, kiltų grėsmė Austrijos švietimo sistemai apskritai, ypač aukštojo mokslo vientisumui. Todėl nagrinėjamas teisės aktas yra nesuderinamas su Sutarties tikslais.

— Dėl piktnaudžiavimo Bendrijos teise prevencija grindžiamo pateisinimo

- 67 Antra, Austrijos Respublika nurodė pateisinimą, grindžiamą būtinybe užkirsti valstybėms narėms kelią piktnaudžiauti Bendrijos teise, pabrėždama teisėtą valstybės narės interesą imtis priemonių neleisti tam tikriems piliečiams bandyti pasinaudoti Sutarties teikiamomis galimybėmis, neteisėtai išvengiant jų nacionalinės teisės aktų profesinio mokymo srityje taikymo.
- 68 Pagal Teisingumo Teismo praktiką kiekvienu konkrečiu atveju piktnaudžiavimas arba sukčiavimas turi būti įvertintas individualiai ir būti pagrįstas objektyviais įrodymais (žr. minėto 1999 m. kovo 9 d. Sprendimo *Centros*, C-212/97, Rink. p. I-1459, 24 ir 25 punktus ir minėto sprendimo *X ir Y*, 42 ir 43 punktus).
- 69 Taip pat primintina, kad EB 149 straipsnio 2 dalies antroje įtraukoje aiškiai numatyta, jog Bendrija savo veiksmais siekia skatinti studentų ir dėstytojų judėjimą, be kita ko, skatinant akademinį diplomų ir studijų trukmės pripažinimą. Be to, EB 150 straipsnio 2 dalies trečioje įtraukoje nustatyta, kad Bendrija savo veiksmais siekia palengvinti profesinio mokymo prieinamumą ir skatinti instruktorių bei apmokamų asmenų, ypač jaunimo, judėjimą.
- 70 Šiuo atveju pakanka konstatuoti, kad kitoje nei Austrijos Respublika valstybėje narėje vidurinio mokslo diplomą įgijusio Europos Sąjungos studento galimybė stoti į Austrijos aukštąją mokyklą ir universitetą tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir asmenys, įgiję diplomus Austrijoje, sudaro Sutarties garantuojamo laisvo studentų judėjimo principo esmę ir todėl naudojimasis šia galimybe nėra piktnaudžiavimas šia teise.

— Dėl tarptautiniais susitarimais grindžiamo pateisinimo

- 71 Trečia, Austrijos Respublika mano, kad UniStG 36 straipsnis atitinka 1953 m. ir 1997 m. konvencijas.
- 72 Šiuo klausimu konstatuotina, kad pagal EB 307 straipsnį Sutarties nuostatos neturi paveikti teisių ir pareigų, kylančių iš susitarimų tarp vienos ar keleto valstybių narių ir vienos ar keleto trečiųjų šalių, sudarytų stojančiųjų valstybių iki įstojimo dienos. Tačiau jei tokie susitarimai yra nesuderinami su Sutartimi, atitinkama valstybė narė ar atitinkamos valstybės narės stengiasi pašalinti egzistuojantį nesuderinamumą.
- 73 Pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką EB 307 straipsnis leidžia valstybėms narėms laikytis pareigų, kylančių iš susitarimų, sudarytų su trečiosioms valstybėms iki Sutarties sudarymo, tačiau neleidžia joms remtis iš tokių susitarimų išplaukiančiomis teisėmis Bendrijos vidaus santykiuose (žr., be kita ko, minėto sprendimo *Komisija prieš Liuksemburgą* 40 punktą ir 2005 m. vasario 1 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-203/03, Rink. p. I-935, 57–59 punktus).
- 74 Iš to matyti, kad Austrijos Respublika negali grįsti pateisinimų nei 1953 m. konvencija, nei juo labiau 1997 m. konvencija, sudaryta po Austrijos Respublikos įstojimo į Sąjungą.
- 75 Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta, reikia pripažinti, kad nepriėmusi būtinų priemonių užtikrinti, jog kitose valstybėse narėse vidurinio mokslo diplomą įgiję asmenys galėtų stoti į jos organizuojamas aukštąsias mokyklas ir universitetus tokiomis pačiomis

sąlygomis kaip ir asmenys, įgiję vidurinio mokslo diplomus Austrijoje, Austrijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 12, 149 ir 150 straipsnius.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 76 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas ir Austrijos Respublikos pralaimėjo bylą, pastaroji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

- 1. Nepriėmusi būtinų priemonių užtikrinti, jog kitose valstybėse narėse vidurinio mokslo diplomą įgiję asmenys galėtų stoti į jos organizuojamas aukštąsias mokyklas ir universitetus tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir asmenys, įgiję vidurinio mokslo diplomą Austrijoje, Austrijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal EB 12, 149 ir 150 straipsnius.**
- 2. Priteisti iš Austrijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.